

2025

Механізми підтримки студентів- переселенців у вищій освіті УКРАЇНА

Анна Шілінг, Олександр Березко та Павло
Жежнич

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

This project has been funded with the support of the **Erasmus+ programme** of the European Union

Інформаційний бюлетень

Номер проєкту:	2022-1-FR01-KA220-HED-000087334
Акронім проєкту	AGILE
Назва проєкту	Стійкість вищої освіти в умовах кризи біженців: зміцнення соціальної інтеграції шляхом розбудови потенціалу, громадянської активності та визнання навичок.
Назва документу:	XXXXXX
Робочий пакет	WP5
Дата подачі:	28/02/2025
Графічний дизайнер	Іоанною Цакарелу, Web2Learn
Автор(и):	Анна Шілінг, Олександр Березко та Павло Жежнич
Рецензент(и):	XXXXX. v1.4
Статус версії	
Погоджено:	Всі партнери
Анотація:	У цьому документі ми представляємо механізми підтримки студентів-біженців у заклади вищої освіти в Україні відповідно до відповідей, зібраних за допомогою онлайн-опитування цих закладів. В аналізі також згадуються найпоширеніші труднощі, з якими стикаються навчальні заклади у роботі з цією специфічною аудиторією, а також їхні пропозиції щодо більш сталої та безперервної роботи.
Ключові слова:	Механізми підтримки, студенти-біженці, виклики, пропозиції.
Copyright	Creative Commons License 4.0 International
Рівень поширення	Публічний
Цитуйте, будь ласка, так	Шілінг, А., Березко, О., та Жежнич, П. (2025). <i>Механізми підтримки студентів-переселенців у вищій освіті</i> . Україна. Консорціум AGILE. URL: https://agileproject-erasmus.eu/ (section « Results »).

Консорціум

Університет Париж 8 (UP8)

Франція

Університет Бордо Монтень (UBM)

Франція

Web2Learn (W2L)

Греція

University of Ljubljana

Університет Любляни (UL)

Словенія

Національний університет «Львівська політехніка» (LPNU)

Україна

Гамбурзький університет

Німеччин

Каунаський технологічний університет (KTU)

Литва

Фундація польських ректорів (PRF)

Польща

Історія переглядів

Версія	Дата	Рецензовано	Причина
V0.2			Зовнішній огляд
V0.3			Внутрішнє рецензування
v0.4			Інтегровані коментарі та переглянутий макет
v0.5			Редагування контенту та верстки
v0.6			Виправлення змісту та макет
V1.0			Публічний реліз на Zenodo

Заява про авторство:

Цей документ містить оригінальну неопубліковану роботу, за винятком випадків, коли чітко зазначено інше. Посилання на раніше опубліковані матеріали та роботи інших осіб зроблено шляхом відповідного посилання, цитування або і того, і іншого.

Повідомлення про відмову від відповідальності:

Цей проєкт був профінансований за підтримки Європейської Комісії. Цей документ відображає лише погляди автора, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.

Зміст

Список абревіатур	Помилка! Закладку не визначено.
Список рисунків	Помилка! Закладку не визначено.
Резюме.....	Помилка! Закладку не визначено.
1. Вступ	Помилка! Закладку не визначено.
2. Результати	Помилка! Закладку не визначено.
3. Ключові висновки	22
4. Пропозиції	24
5. Висновок	26
Автори.....	30

Список аббревіатур

У наступній таблиці наведені аббревіатури, використані в цьому документі, в алфавітному порядку.

Абревіатура	Пояснення
ЄС	Європейський Союз
ВО	Вища Освіта
ЗВО	Заклад вищої освіти
ВПО	Внутрішньо переміщена особа

Список рисунків

Таблиця 1.....	9
Рисунок 1	14
Рисунок 2.....	15
Рисунок 3.....	15
Рисунок 4.....	16
Рисунок 5.....	17
Таблиця 2.....	17
Рисунок 6.....	18
Рисунок 7.....	20
Рисунок 8.....	20

Резюме

У цьому документі ми представляємо механізми підтримки студентів-біженців, які є внутрішньо переміщеними особами, у закладах вищої освіти України відповідно до відповідей, зібраних під час онлайн-опитування цих закладів. В аналізі також згадуються найпоширеніші труднощі, з якими стикаються навчальні заклади в роботі з цією специфічною аудиторією, а також їхні пропозиції щодо більш сталої та безперервної роботи. У цьому конкретному національному контексті існує необхідність постійного моніторингу аспектів визнання навичок та ефективної інтеграції цих студентів, а також адаптації цих умов до нових викликів та виявлення прогалин у впровадженні механізмів громадянського залучення у вищій освіті, зокрема в українських університетах, які перебувають під постійним ризиком через вплив війни.

Проект AGILE

Ця публікація є результатом проекту AGILE («Стійкість вищої освіти в умовах кризи біженців: зміцнення соціальної інтеграції шляхом розбудови потенціалу, громадянської активності та визнання навичок», <http://www.agileproject-erasmus.eu/>), що фінансується ЄС, метою якого є підвищення стійкості систем вищої освіти до поточних потреб біженців через соціальну участь та визнання навичок. Проект AGILE має на меті збагатити навчальні програми вищої освіти, пропонуючи нові педагогічні розробки, які заохочують низові та цифрові дії як у формальному, так і в неформальному навчальному середовищі.

Проект координується Університетом Париж 8. Консорціум складається з шести університетів (Університет Париж 8, Університет Бордо Монтень, Гамбурзький університет, Університет Любляни, Національний університет «Львівська політехніка», Каунаський технологічний університет), одного аналітичного центру (Фундація польських ректорів) і одного бізнес-партнера (Web2Learn), який спеціалізується на відкритих системах розпізнавання і соціальному навчанні.

1. Вступ

1. Вступ

Цей звіт було створено в рамках Робочого пакету 5 проекту AGILE під назвою «Впровадження інтервенції в європейських університетах, що пропонують освіту для біженців». Цей робочий пакет був спрямований на досягнення конкретної мети «використання цифрових інновацій, соціальної участі та оцінки впливу для побудови міцної співпраці між академічними колами та суспільством задля забезпечення стійкості та сталості» (як зазначено в проектній пропозиції). Особлива увага була зосереджена на впливі кризи біженців на європейські системи вищої освіти з метою вивчення цього досвіду та вжиття заходів для підвищення стійкості європейських ЗВО під час криз біженців у майбутньому.

Для досягнення нашої мети консорціум AGILE створив опитувальник, який заповнили представники ЗВО з усіх країн-членів консорціуму. Після того, як анкета була підготовлена французькою мовою (партнерськими установами в Бордо, Парижі та Гамбурзі), вона була перекладена кількома мовами університетів-партнерів, що беруть участь в AGILE, та англійською. Для українських закладів вищої освіти анкета також містила уточнення щодо цільової групи, а саме: вона була орієнтована на студентів, які є внутрішньо переміщеними особами. Онлайн-опитування проводилося за допомогою інструменту ЕС для проведення опитувань (<https://ec.europa.eu/eusurvey/home/welcome/runner>) різними мовами. Потім з учасниками зв'язувалися національні координатори AGILE і запрошували відповісти на запитання анкети однією з мов проекту. Допускалося не більше 4 відповідей від кожної установи.

Опитувальник складався з трьох частин (Таблиця 1): визнання навичок, розбудова потенціалу та громадянська активність, включаючи відкриті та закриті запитання. Обсяг кожної частини був різним.

Таблиця 1. Структура анкети.

Розділ	Опис
визнання навичок	8 запитань, що стосуються механізмів та інструментів, розроблених університетами для визнання раніше набутих компетентностей (академічних, мовних чи інших), та викликів в їх інституційному впровадженні.
розбудова потенціалу	8 запитань про механізми та інструменти, розроблені навчальними закладами для підтримки студентів-переселенців (студентів ВПО) до, під час та після їхнього академічного життя у приймаючих закладах. Також до нього увійшли відповіді, пов'язані з викликами у впровадженні таких механізмів та інструментів.

громадянська активність	7 запитань про те, як університети заохочують і підтримують студентів-переселенців (студентів ВПО) до участі в академічному, громадському та суспільному житті.
-------------------------	---

Анкета розпочиналася коротким текстом, що підкреслював контекст збору даних (і захисту) та його цілі:

«Ця анкета, розроблена в рамках проекту Erasmus+ Agile, має на меті зібрати інформацію про стратегії та практики, запроваджені у вашому університеті для підтримки студентів-вигнанців та полегшення їхнього прийому та включення як в академічному, так і в соціолінгвістичному плані: визнання їхніх навичок, розбудова потенціалу співробітників та матеріально-технічної бази університету, а також підтримка громадянської активності студентів.

Ця анкета призначена для керівників і координаторів курсів з вивчення мови країни перебування (DU Passerelle у Франції), проректорів/президентів з міжнародних зв'язків, співробітників департаменту студентського життя, осіб, відповідальних за валідацію професійного та особистого досвіду (VAPP), а також усіх, хто працює у вищому навчальному закладі і відповідає за прийом і підтримку студентів-переселенців».

Загалом ми отримали 141 відповідь, які розподілилися наступним чином: 38 відповідей з Польщі, 35 відповідей з Франції, 27 відповідей з Німеччини, 21 відповідь з України, по 7 відповідей з Греції та Словенії і 6 відповідей з Литви.

У випадку України потенційними учасниками опитування були заклади вищої освіти України, які приймають внутрішньо переміщених студентів з початку війни у 2022 році, а також заклади вищої освіти, які мають статус переміщених університетів¹ (Закон України, 2016). Представники цих університетів отримали перші повідомлення у грудні 2024 року, а нагадування та додаткові повідомлення були надіслані у січні та лютому 2025 року. Листи були надіслані безпосередньо на 45 електронних скриньок, які були або приватними акаунтами представників цих ЗВО, і їхня участь була узгоджена під час безпосереднього спілкування (41 з них), або на офіційні електронні скриньки вищих навчальних закладів, які підтримують студентів ВПО або, ширше, іноземних студентів (4 з них). На деякі електронні листи не було отримано відповіді, оскільки вони могли відклатися і не надійти до відповідного дедлайну опитування. Також при аналізі результатів опитування було виявлено, що частина відповідей, які були підтверджені як відправлені, не потрапили до загальної вибірки, що можна пояснити технічними труднощами доступу українських респондентів до платформи опитування, пов'язаними з необхідністю використання VPN. Ми також не можемо виключити вплив кризової

¹ Переміщений заклад освіти - це державний, комунальний або приватний заклад, який на період тимчасової окупації або проведення антитерористичної операції за рішенням засновника змінив своє місцезнаходження з тимчасово окупованої території або з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, на населені пункти на підконтрольній українській владі території

ситуації в Україні, спричиненої війною, на можливість своєчасного отримання відповідей на опитування.

21 відповідь було отримано від 10 різних університетів, переважно від людей на керівних посадах, які або безпосередньо залучені до формування можливостей для ефективної інтеграції студентів ВПО в освітній процес, або самі мають статус переміщеного університету, що означає, що вони мають досвід і спеціальні знання про місцеві реалії, в яких вони працюють.

У цьому звіті ми представляємо лише відповіді, отримані в українському контексті. Усі відповіді були анонімними. Для ознайомлення з відповідями з інших країн та загальним оглядом, який включає відповіді всіх членів AGILE, пропонуємо ознайомитися зі звітами, доступними на сайті <https://agileproject-erasmus.eu/> (розділ: Результати).

2. Результати

2. Результати

2.1 Визнання навичок

Розділ «Визнання навичок» є першою частиною опитування. 15 респондентів зазначили, що в їхніх навчальних закладах існують процедури визнання попередніх кваліфікацій студентів-біженців, 4 респонденти вказали, що таких процедур немає, а 2 респонденти зазначили, що їм не відома ця інформація. Більшість цих процедур стосуються визнання іноземних дипломів (9 відповідей, з уточненням до 2 відповідей про подання мотиваційного листа). 3 респонденти вказали, що використовуються заліки та іспити, 1 респондент відповів, що застосовуються методи подолання академічної різниці при перезарахуванні дисциплін однакового змісту та аналогічних кредитів ЄКТС, 6 респондентів залишили це поле незаповненим, оскільки вони є представниками переміщеного закладу вищої освіти. Таким чином, 5 закладів повідомили, що вони мають платформу для спеціальних заяв від студентів-біженців/ВПО, 6 закладів мають процедури тестування, а 3 заклади проводять співбесіди з кандидатами. 2 заклади використовують метод подолання академічних відмінностей. Деякі університети використовують кілька механізмів одночасно, вказуючи один-два способи визнання попередніх кваліфікацій.

Щодо питання:

«Чи продовжують студенти-біженці, які вступають на різні курси у вашому університеті, навчання з того курсу, на якому вони зупинилися, чи їм зазвичай доводиться повторювати один або кілька років?», 12 респондентів відповіли, що вони продовжують навчання на тому курсі/рівні, на якому вони зупинилися, 1 учасник відповів, що не знає, а 8 респондентів пояснили, що це залежить від різних факторів.

Причини, наведені тими, хто відповів «залежить», різноманітні і зазвичай пов'язані з:

- академічна різниця (для ВПО) або навчання з самого початку (для емігрантів);
- довідка про визнання особистих документів від Інформаційно-іміджевого центру Міністерства освіти і науки;
- за змістом освітньої програми;
- від рівня володіння державною мовою («У нашому університеті навчання переважно ведеться українською мовою, тому студентам зазвичай доводиться проходити підготовче відділення для того, щоб вивчити мову»).

Більшість відповідей про додаткові дані щодо вимог до реєстрації студентів ВПО/емігрантів в українських університетах поєднують у собі кілька вимог. На рисунку 1 показано їхній розподіл за основними критеріями.

Рисунок 1. Вимоги до реєстрації в українських університетах

Як бачимо, мовні навички відіграють важливу роль у процесі реєстрації. 10 респондентів зазначили, що визнання цих мовних навичок (українською та/або англійською мовами) відбувається за допомогою мовних тестів, складених університетом, 1 респондент зазначив диплом або мовний сертифікат від третьої сторони, 3 респонденти зазначили співбесіду в університеті. 12 респондентів зазначили, що ця процедура формалізована університетом, 2 респонденти зазначили, що це залежить від різних компонентів/відділів.

Щодо визнання навичок, набутих поза межами університету, на рисунку 2 показано розподіл відповідей.

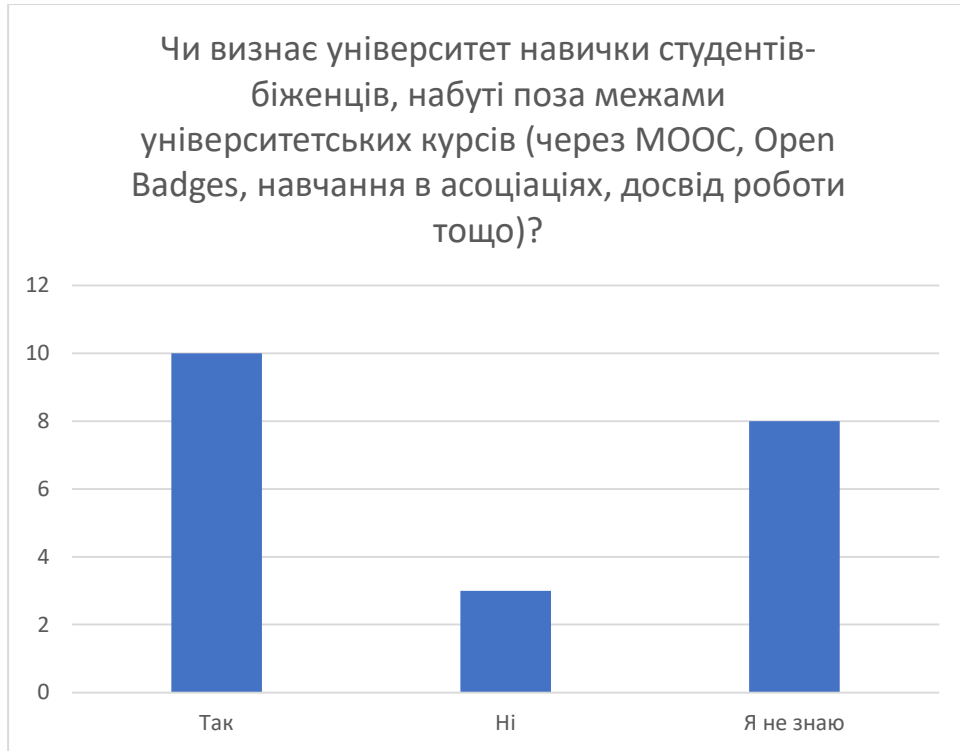

Рисунок 2. Визнання навичок, набутих поза університетом.

Інша група запитань стосувалася труднощів, пов'язаних із визнанням кваліфікації студентів-переселенців. На рисунку 3 показано, що більшість закладів, які відповіли на наші запитання, стикаються з такими труднощами.

Рисунок 3. Перешкоди у визнанні навичок

Лише 1 університет вказав на труднощі, пов'язані з відсутністю чітких процедур та ліцензії на навчання іноземних студентів:

“Не має чітких процедур, не має ліцензії на підготовку іноземних студентів”

2.2 Розбудова потенціалу

Як видно з рисунку 4, на запитання про підготовку до прийому студентів ВПО більшість закладів пропонують курси з навчання персоналу та розвитку сучасних гнучких компетенцій.

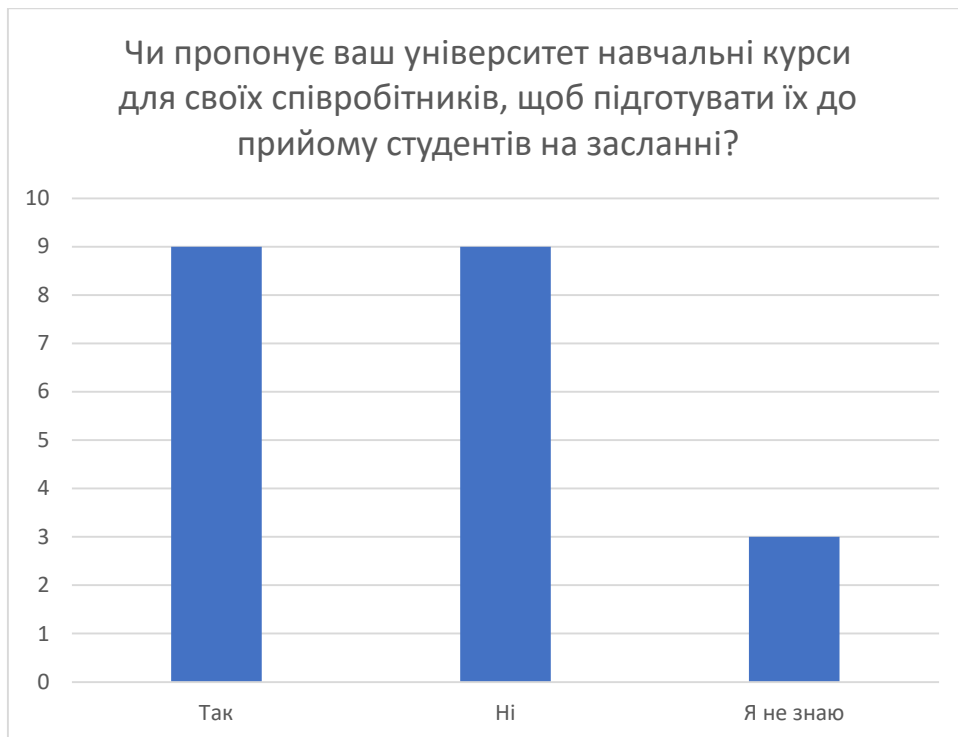

Рисунок 4. Навчальні курси для персоналу.

Теми цих курсів дуже різноманітні, і, як правило, пов'язані з підвищенням кваліфікації учасників:

- “курси з підвищення кваліфікації, курси психологічної стійкості
- Формування ключових компетенцій (softskills) XXI століття

Що стосується конкретних механізмів підтримки, які допомагають студентам-переселенцям орієнтуватися в українській академічній культурі та середовищі, Рисунок 5 демонструє наявність 5 інструментів підтримки, пов'язаних з мовами, адмініструванням та академічним життям.

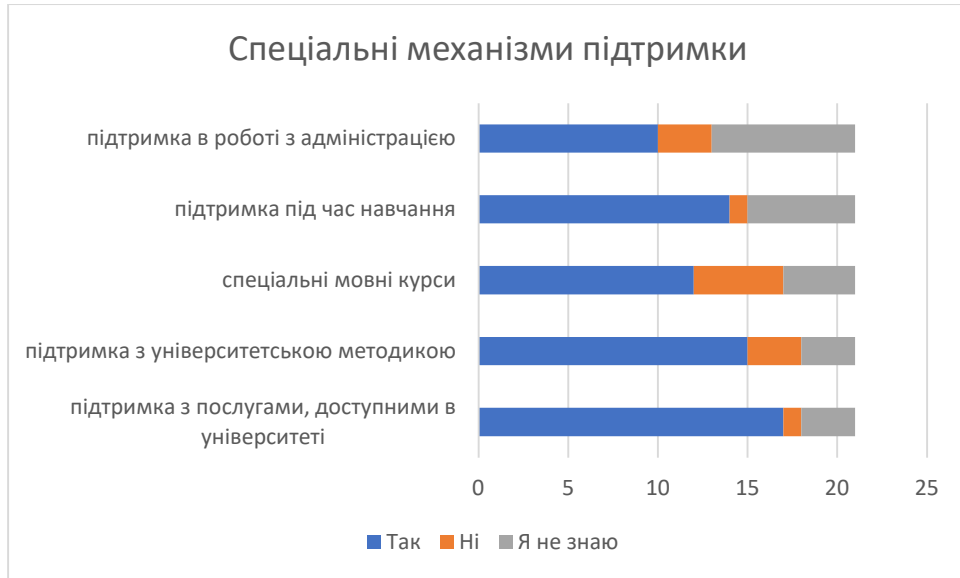

Рисунок 5. Конкретні механізми підтримки, пов'язані з академічним життям

Згідно з відповідями, наданими учасниками, ВПО та іноземні студенти мають доступ до низки служб підтримки, покликаних допомогти їм орієнтуватися в університетському житті, від вступу до академічного успіху та інтеграції. Відповідні університетські відділи та інформаційні служби допомагають усім ВПО та іноземним студентам зі вступом, проживанням, оформленням документів, стипендіями. Наприклад, Рада студентського самоврядування займається питаннями поселення в гуртожиток; методисти відповідного деканату приймають рішення про встановлення академічної різниці та призначення її ліквідації; відділ міжнародних зв'язків займається всіма питаннями, пов'язаними з прийомом іноземних громадян.

Щодо механізмів підтримки ВПО та іноземних студентів під час навчання, 21 респондент задекларував наявність певних механізмів підтримки. Згідно з наданими відповідями, під час навчання ВПО та іноземні студенти користуються різноманітними послугами академічної, соціальної та адміністративної підтримки, спрямованими на сприяння інтеграції та успіху. У Таблиці 2 наведено попередню організацію наданої підтримки.

Таблиця 2. Механізми підтримки студентів-переселенців під час навчання в українських університетах.

Тип підтримки	Приклади
Підтримка з послугами, доступними в університеті	<ul style="list-style-type: none"> - В університеті функціонує платформа для переміщених осіб, які бажають вступити на навчання. Вона використовується для консультацій та організації тестування; - Інформаційні ресурси на сайті закладу вищої освіти та факультетів

Академічна та факультетська підтримка	<ul style="list-style-type: none"> - Відповідальним за прийом іноземних громадян є відділ міжнародних зв'язків - Встановлення академічної різниці та призначення її ліквідації в деканатах університету - Додаткові консультації поза розкладом викладача
Академічна підтримка життєдіяльності	<ul style="list-style-type: none"> - Meetings at the level of educational and research institutes - Baddies students system - Extracurricular activities, clubs, sections, psychological support
Подальша підтримка	<ul style="list-style-type: none"> - Мовні курси - Психологічна підтримка, студентська соціальна служба - Консультації, інформація, психологічна підтримка. За необхідності - юридична підтримка - Соціально-побутові види підтримки

Що стосується доступних послуг, то на рисунку 6 показано їхню частоту відповідно до відповідей 21 респондента. Виходячи з кількості зазначених позицій, можна стверджувати, що більшість ЗВО пропонують комбіновану пропозицію з кількох послуг.

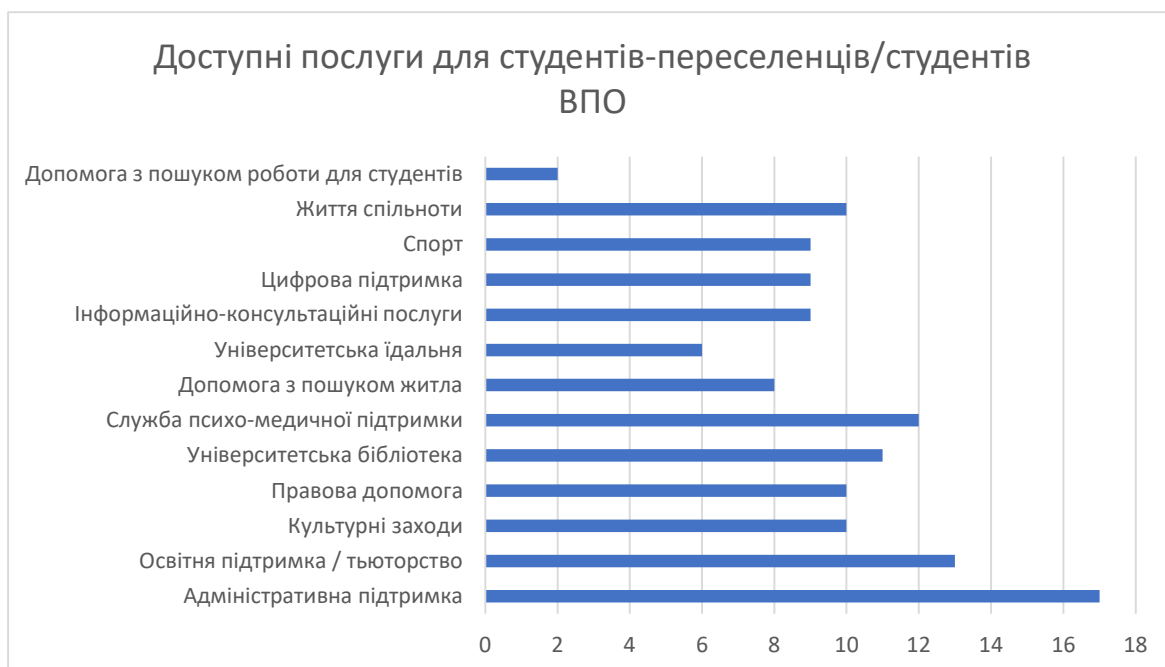

Рисунок 6. Послуги, доступні для студентів ВПО.

Варто зазначити, що серед відповідей надзвичайно популярними є заклади, які допомагають ефективно інтегруватися на новому місці проживання. Зокрема,

досить часто згадуються конкретні структури, орієнтовані на студентів-переселенців, пов'язані з юридичною допомогою, житлом, психологічною та медичною підтримкою. У будь-якому випадку, ці послуги відповідають деяким потребам, переліченим студентами-вигнанцями, які брали участь в опитуванні AGILE (див. Melo-Pfeifer, Brinkmann & Gerwers, 2024).

8 учасників заявили, що не було жодних труднощів у створенні механізмів підтримки студентів ВПО. Інші учасники вказали на певні труднощі, зокрема: фінансові (5 відповідей), організаційні (5 відповідей), кадрові (2 відповіді) та політичні (4 відповіді).

Ці відповіді свідчать про те, що структури та механізми підтримки стикаються з низкою труднощів у задоволенні потреб студентів ВПО, включаючи фінансові та організаційні.

Останнє запитання в цьому розділі стосувалося механізмів подальшого супроводу, розроблених університетами після навчання. 7 учасників відповіли позитивно, 7 учасників зазначили, що таких механізмів і структур у них поки що немає, і 7 учасників обрали варіант «я не знаю».

2.3 Громадянська активність

На запитання «Чи інформує ваш університет студентів-переселенців/ВПО про можливість участі у громадському та/або соціальному житті?» 19 учасників відповіли позитивно, а 2 учасники обрали відповідь «не знаю». Таким чином, 13 учасників зазначили, що громадянська активність визнається в їхній академічній кар'єрі (відкриті значки, стажування, бонусні бали, сертифікати, факультативні/відкриті курси тощо), 5 учасників вказали, що така активність не визнається, а 3 учасники зазначили, що не знають про механізми визнання такої активності.

На запитання, чи існує в університеті об'єднання або колектив студентів-переселенців або для студентів-переселенців, лише 5 відповіли позитивно, а 12 - негативно. Деякі учасники опитування сказали, що не знають (4 відповіді).

Щодо присутності та/або представництва студентів ВПО в органах прийняття рішень в університеті, то 8 респондентів зазначили, що такі студенти представлені в органах прийняття рішень, 4 респонденти відповіли негативно, а 9 респондентів зазначили, що їм про це нічого не відомо.

У відповідь на наступне запитання щодо співпраці із зовнішніми організаціями («Чи співпрацює ваш університет із зовнішніми організаціями (компаніями, НУО, асоціаціями) для сприяння громадянській активності та/або соціокультурній інтеграції студентів з числа вигнанців/ВПО?»), Рисунок 7 показує, що більшість закладів співпрацюють із зовнішніми установами.

Рисунок 7. Робота із зовнішніми організаціями.

Насамкінець, учасників також запитали, чи підтримують вони культурні та мистецькі проекти, розроблені студентами-переселенцями. Більшість закладів відповіли позитивно, як показано на рисунку 8.

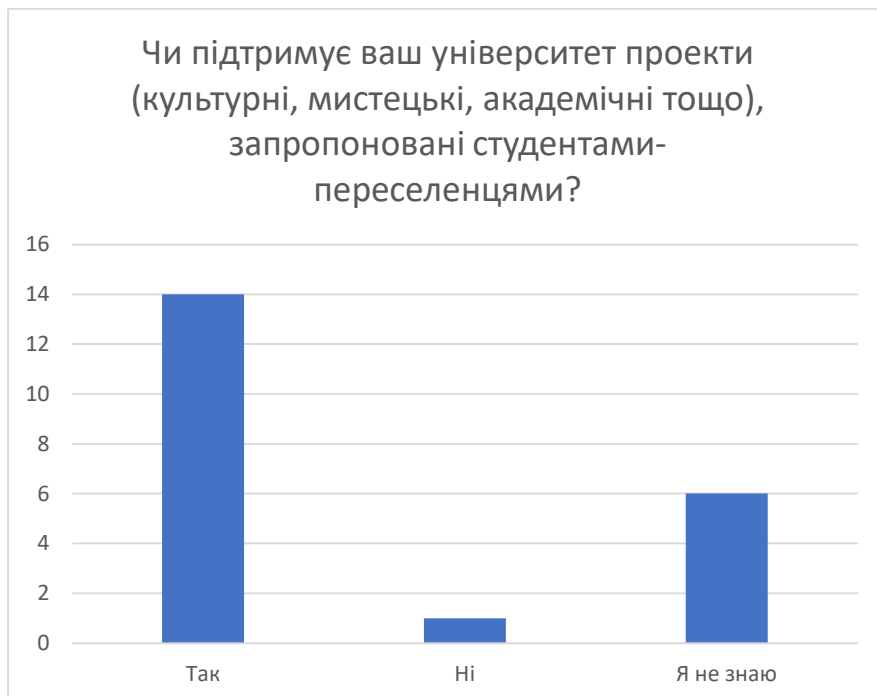

Рисунок 8. Підтримка культурно-мистецьких проектів, розроблених студентами-переселенцями

Вони допомагають найбільше через комунікацію та поширення інформації про події, хоча деякі інституції також надають логістичну та фінансову підтримку.

3. Ключові висновки

3. Ключові висновки

Важливим висновком цього звіту є те, що заклади вищої освіти України пов'язані між собою двома способами, а саме: вони навчають студентів ВПО і самі є переміщеними структурами. Але всі вони є центрами академічної інтеграції студентів. Саме тому всі вони мають різноманітні механізми підтримки студентів-переселенців та студентів-мігрантів. Ці механізми постійно вдосконалюються, щоб відповідати потребам цільової аудиторії, спровокованим ситуацією військового конфлікту на території України. Ці потреби переважно спрямовані на полегшення вступу до закладу (шляхом врахування академічних відмінностей на споріднених спеціальностях та освітніх програмах) та підтримку їхнього подальшого навчання (через розвиток компетентностей), а також інтеграцію в суспільство (через громадянську активність, залучення до заходів та включення в академічне життя університету, що допомагає студентам ознайомитися з університетською методологією).

За результатами дослідження було виявлено, що механізми підтримки ВПО/студентів-емігрантів існують і супроводжують їх на різних етапах процесу інтеграції в академічну спільноту, включаючи допомогу студентам-вигнанцям/студентам-ВПО з адміністративними формальностями перед вступом до університету, підтримку студентів-вигнанців під час навчання, пропозицію спеціальних мовних курсів, пропозицію курсів, семінарів або підтримку, яка допомагає студентам-вигнанцям ознайомитися з університетською методологією, а також спеціальну систему супроводу студентів-вигнанців/студентів-ВПО після завершення ними навчання. Вищі навчальні заклади не зупиняються на задоволенні вже сформованих потреб і розроблених механізмах, а є гнучкими в процесі прийняття рішень і вирішують нові виклики як власними силами, так і із залученням третіх організацій (державних, неурядових, міжнародних).

Підтримка цільової групи українських університетів також характеризується постійним супроводом учасників як під час навчального процесу, так і поза ним, зокрема у повсякденному житті. Саме тому українські університети надають підтримку не лише у вирішенні адміністративних питань адаптації, а й створюють комфортні умови для психологічної підтримки, оскільки це також є важливим аспектом для цих осіб.

Виявлення потреб цільової групи та розробка відповідних механізмів має бути гнучким процесом, що базується на вже відомих методах та відповідних заходах.

4. Пропозиції

4. Пропозиції

Цей розділ поточного звіту базується на рекомендаціях та пропозиціях, висловлених респондентами в останньому питанні опитування. Формулювання питання було таким: «Виходячи з вашого досвіду, які пропозиції ви б зробили для покращення реагування університетів на прийом студентів-переселенців?». Таке формулювання було обрано для того, щоб звернути увагу на питання сталості та стійкості вже існуючих структур - питання, яке знаходиться в центрі уваги проекту AGILE.

На думку 20 учасників (з 21), які залишили свої пропозиції, для покращення ситуації для всіх іноземних студентів та студентів-вигнанців зокрема, університети повинні вжити цілеспрямованих та послідовних заходів. Були названі наступні критичні сфери для покращення стійкості та життєздатності закладів вищої освіти:

- Постійний моніторинг та виявлення поточних потреб цільової групи. Зокрема, деякі респонденти вказали на це як на «Запровадити систему моніторингу потреб зазначеної групи студентів» «Розробити систему виявлення на ранніх етапах прояви негативних залежностей» та «Визначте потреби таких студентів за допомогою опитувань».
- Спрощення процедури визнання результатів, отриманих у попередніх місцях навчання. Один з респондентів зазначив, що «Для цього слід затвердити перелік можливих документів, які б могли засвідчити такі результати. Це потрібно робити з урахуванням того, що студент може не мати можливості отримання офіційних документів при переміщенні в інший регіон.»
- Потреба в консультативній та адміністративній підтримці з боку уряду та неурядових організацій, а також у розробці чіткої політики у цій сфері. Деякі респонденти відзначили «Розробляти чіткі політики і програми підтримки»
- Консультативна та профорієнтаційна підтримка.
- Наявність людських ресурсів, які могли б займатися лише студентами-переселенцями і паралельно бути включеними в адміністративні процеси, а також їх фінансова підтримка. Деякі респонденти відзначили необхідність «Достойного фінансування роботи з цією категорією студентів».
- отивація студентів до успішної інтеграції за допомогою різних методів. Зокрема, як зазначила учасниця, необхідно використовувати «пільги, підвищені стипендії, гарантії працевлаштування за бажанням.

Рекомендації респондентів підкреслюють необхідність постійної адвокації та інституційної прихильності для забезпечення доступу, підтримки та успішності студентів-біженців. Саме тому, маючи можливість працювати зі студентами-переселенцями, університети повинні брати участь у прийнятті довгострокових рішень на різних рівнях та надавати експертну думку з конкретних питань для цільової аудиторії.

5. ВИСНОВОК

5. Висновок

Цей звіт є аналітичним визнанням та описом механізмів підтримки, що надаються ВПО та іноземним студентам у закладах вищої освіти в Україні, на основі відповідей на онлайн-опитувальник, розроблений проектом AGILE. Визнання навичок, розвиток потенціалу та громадянська активність є ключовими сферами цього дослідження. У цьому аналізі визначено спільні виклики, з якими стикаються ці заклади у роботі з цією специфічною аудиторією, та зібрано їхні пропозиції щодо створення більш сталих і безперервних систем підтримки. Хоча опитані університети досягли значного прогресу в розробці та впровадженні ініціатив з визнання навичок та розбудови потенціалу, залишаються значні прогалини у створенні ефективних механізмів громадянського залучення та подальших дій.

Рекомендації, надані респондентами опитування в Україні, ґрунтуються на їхньому великому досвіді роботи з внутрішньо переміщеними студентами з 2014 року. У дослідженні визначено основні напрями вдосконалення механізмів підтримки закладами вищої освіти студентів-переселенців, які включають забезпечення та розширення належних фінансових ресурсів, безперервний супровід цільової аудиторії як до включення в академічну спільноту, так і в процесі навчання та подальшого супроводу, збільшення дорадчих структур, експертну співпрацю з органами влади та громадськими організаціями, спрощення процедур визнання навичок та кваліфікацій цільової аудиторії.

Важливо також зазначити, що респонденти з українських навчальних закладів, які залучені до прийняття рішень щодо розробки та ефективного впровадження механізмів інтеграції студентів-переселенців, також постійно перебувають у небезпеці, продовжуючи працювати в Україні. Це створює проблеми емоційної та фізичної нестабільності і може спровокувати нові виклики та потреби.

Загалом, стійка підтримка студентів-переселенців потребує довгострокових фінансових, інституційних та людських ресурсів. Досвід українських університетів показує, що ці фактори є основою для нових викликів, які призводять до втрати людського досвіду. Саме тому університети потребують стабільного фінансування, постійної підтримки з боку держави на всіх рівнях.

6. Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності вищих навчальних закладів, наукових установ, переміщених з тимчасово окупованої території та з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження: Закон України від 30 грудня 2016 року № 1706-VIII / Відомості Верховної Ради України. — 2017. — № 1. — ст. 1.
2. Melo-Pfeifer, S., Brinkmann, L.M., & Gerwers, F. (2024) Promoting and sustaining the transition of refugee students to higher education. AGILE consortium. URL: <https://agileproject-erasmus.eu/> (section « Results »). Doi : 10.25592/uhhfdm.16520

Подяки

Ця збірка була підготовлена в рамках Робочого пакету 5 проекту AGILE, що фінансується ЄС: «Стійкість вищої освіти в умовах кризи біженців: зміцнення соціальної інтеграції шляхом розбудови потенціалу, громадянської активності та визнання навичок». (www.agileproject-erasmus.eu, номер проекту 2022-1-FR01-KA220-HED-000087334). Автори цього дослідження висловлюють подяку всім установам, які відповіли на запитання анкети. Загальний макет, піктограми, детальна графіка, таблиці та рисунки розроблені Іоанною Цакарелу.

Цей проект був профінансований за підтримки Європейської Комісії. Цей документ відображає лише погляди автора, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.

Автори

Анна Шілінг

доцент, Національний університет «Львівська політехніка»

Анна Шілінг, к.т.н, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності. Її наукові інтереси лежать у площині інтернет-лінгвістики, віртуальних спільнот та опрацювання їх інформаційного контенту, інформаційної діяльності у веб-просторі, а також відкритої науки. Вона бере активну участь у різних про'ктах Erasmus+, зокрема, спрямованих на біженців та переміщених осіб, таких як AGILE та Baltics4UA. Вона також є інституційним координатором кількох проектів Erasmus+.

Олександр Березко

доцент, Національний університет «Львівська політехніка»

Олександр Березко, к.т.н., доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, керівник відділу підтримки та розвитку веб-сервісів Національного університету «Львівська політехніка». Окрім того, що Олександр є досвідченим ІТ-професіоналом, він активно виступає за відкриту науку та академічні свободи в Україні та ЄС. Він має значний досвід роботи на міжнародному рівні, включаючи кілька проектів, що фінансувалися ЄС

Павло Жежнич

Проректор з питань освіти та інформатизації, Національний університет «Львівська політехніка»

Павло Жежнич, д.т.н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи та інформатизації Національного університету «Львівська політехніка. Його наукові інтереси включають реляційні бази даних, семантично відкриті інформаційні системи та інтернет-технології. Наразі Павло є інституційним координатором кількох проектів Erasmus+, спрямованих на допомогу українським біженцям та пом'якшення наслідків війни.